

Stichting Pensioenfonds PostNL

**JAARVERSLAG MAATSCHAPPELIJK
VERANTWOORD BELEGGEN 2020**

1. Voorwoord en highlights 2020	3
2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik	6
3. Wat wil het pensioenfonds bereiken?	9
4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie	10
5. Stimuleren van een goede gezondheid	17
6. Het voorkomen van negatieve impact	19
7. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur	24
Bijlage I: Beleggingsportefeuille overzicht per eind 2020	31
Bijlage II: Meer informatie	32
Bijlage III: Uitsluitingen per eind 2020	33

1. Voorwoord en highlights 2020

Voorwoord

Pensioenfonds PostNL koos ruim vijf jaar geleden Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB) als belangrijk uitgangspunt voor zijn beleggingen. We willen met onze beleggingen een bijdrage leveren aan een duurzame samenleving en rekening houden met mens, milieu en maatschappij.

Om maatschappelijk verantwoord te kunnen beleggen hebben we een visie ontwikkeld met als vertrekpunt de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties. Bij het bepalen van de doelen hebben we de deelnemers van Pensioenfonds PostNL gevraagd naar wat zij belangrijk vinden. Hieruit kwam naar voren dat zij klimaatverandering het belangrijkste duurzame thema vinden. Post NL wil duurzaam in logistiek zijn om uiteindelijk uitstootvrij te bezorgen. Daarom willen we met onze beleggingen zo min mogelijke negatieve bijdrage leveren aan een verdere opwarming van de aarde. Andere duurzame thema's in ons beleggingsbeleid zijn gezondheid en welzijn en betaalbare en schone energie.

Steeds duurzamer

Voor u ligt het jaarverslag over maatschappelijk verantwoord beleggen door Pensioenfonds PostNL dat zoals gebruikelijk terugkijkt op 2020 en vooruitblijkt op wat komen gaat in 2021. We hebben al veel stappen gezet, maar we zien ook dat we er nog genoeg te doen is.

We startten in 2020 met ons doel een flinke vermindering van de CO₂-uitstoot van onze beleggingen te realiseren. De totale uitstoot van broeikasgassen van alle bedrijven waarin we beleggen moet omlaag. We houden de hoeveelheid CO₂-uitstoot van de beleggingen bij, om te zien of dat lukt. In 2020 hebben we mooie stappen kunnen zetten omtrent CO₂-uitstoot die hebben geresulteerd in een daling van CO₂-uitstoot van ongeveer 43%¹. Rond 2023 willen we onder het niveau van de doelstellingen van het wereldwijde klimaatakkoord uitkomen.

We beleggen groener, spreken bedrijven waarin we beleggen aan op hun duurzame prestaties en we stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. In dit MVB-jaarverslag leest u daar meer over. Volg Pensioenfonds PostNL bij de stappen die het al heeft gezet om maatschappelijk verantwoord te beleggen en bij de stappen die we de komende jaren nog gaan zetten.

René van de Kieft, Voorzitter Pensioenfonds PostNL

¹ De huidige genomen scope bestaat uit de categorieën aandelen ontwikkelde en opkomende landen, (hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. Voor deze categorieën is de CO₂-uitstoot data goed beschikbaar.

Highlights 2020

Gedurende het jaar 2020 is Pensioenfonds PostNL verdergegaan met het verduurzamen van de beleggingsportefeuille. Met onze aangescherpte MVB-ambitie zijn er ook meer wensen, zoals het bijdragen aan duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) en het verder verlagen van de CO₂-uitstoot. Het Pensioenfonds heeft in 2020 stappen gezet om dichterbij deze ambitie te komen. Bij iedere beleggingscategorie kijkt het pensioenfonds in welke mate maatschappelijk verantwoord beleggen kan worden toegepast. Dat is makkelijker voor beursgenoteerde beleggingen dan niet-beursgenoteerde beleggingen.

Het toevoegen van een specifieke focus naar SDG's in het MVB-beleid van het fonds is de basis geweest voor het nemen van verdere stappen in een vergaande verduurzaming van de beleggingen van het pensioenfonds. In 2020 begon Pensioenfonds PostNL met de uitwerking van het MVB-beleid voor de categorie aandelen in ontwikkelde landen. Pensioenfonds PostNL heeft altijd belegd in aandelenfondsen die goed aansloten bij haar MVB-beleid, echter heeft het hier verdere stappen in weten te maken. Zo belegt het pensioenfonds nu in een aandelenfonds met een SDG benchmark en is er besloten om te beleggen in duurzame landbouwgrond. Op deze wijze kan er meer positieve impact gerealiseerd worden op de door het pensioenfonds geselecteerde SDG's.

Pensioenfonds PostNL heeft in 2020 verder uitgewerkt hoe het pensioenfonds stemt op aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast gaan we in gesprek met de bedrijven waar we in beleggen. Klimatrisico's worden meegewogen in het beleggingsbeleid. In 2020 is het pensioenfonds begonnen met het uitwerken van de eisen van duurzame wet- en regelgeving die in de loop van 2021 gaat gelden. Dit zijn Europese regels die bepalen hoe de financiële sector informatie over duurzaamheid moet vastleggen.

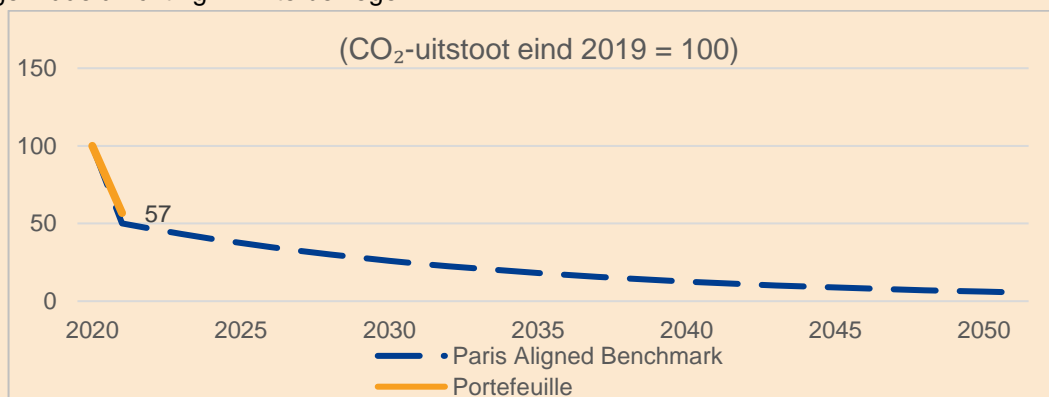
Het pensioenfonds heeft zich verdiept in het Klimaatakkoord en de eigen klimaatambitie. Pensioenfonds PostNL heeft besloten om de ambitieuze 'Paris Aligned Benchmark' na te streven en op termijn te overtreffen. Dit wil zeggen: een flinke (50%) vermindering van de CO₂-uitstoot van de beleggingen op korte termijn en daarna een reductie van 7% per jaar, zover dit mogelijk is binnen de beleggingscategorieën waarin Pensioenfonds PostNL belegt.

CO₂-uitstoot reduceren is een langetermijnplan

Het pensioenfonds ondersteunt de doelstelling van het Nederlandse Klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen en daarmee negatieve impact op het klimaat te beperken en te voorkomen. Deze doelstelling kan niet in een jaar gerealiseerd worden. Hier is tijd voor nodig omdat eerst inzichtelijk gemaakt moet worden wat precies de CO₂-uitstoot is die de beleggingen van Pensioenfonds PostNL met zich meebrengen. De scope van het fonds bestaat voorlopig uit aandelen ontwikkelde en opkomende landen, (hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. Voor eind 2023 willen we uitbreiden naar de totale portefeuille.

Vergeleken met eind 2019 zien we voor de gekozen scope een daling van de CO₂-uitstoot van het fonds haar beleggingen van 43,3%. Dit is in lijn der verwachting waarbij Pensioenfonds PostNL op weg is de CO₂-uitstoot verder te verminderen. Het fonds wil de Paris Aligned Benchmark (PAB) - zoals weergegeven in de figuur – eerst benaderen (2023) en vervolgens te overtreffen. Het pensioenfonds wil vooruitlopen op de doelstelling om uiteindelijk klimaatneutraal te zijn in 2050. Dit vanuit beleggingsovertuiging dat vergaand duurzaam beleggen bijdraagt aan een betere wereld, een lager beleggingsrisico en een beter financieel en maatschappelijk rendement.

De doelstelling voor 2021 is om de scope verder uit te breiden en voor de gekozen scope gemiddeld richting PAB te bewegen.

Bron: ISS, Kempen, 2020.

Overzicht MVB-jaarverslag in meer detail

Dit MVB-jaarverslag geeft inzicht hoe het pensioenfonds een maatschappelijke bijdrage levert en waar het Pensioenfonds PostNL nog stappen aan het zetten is. Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op wat er is gedaan in 2020 en de plannen voor 2021. In hoofdstuk 3 staan we stil bij de ambitie van het fonds. In hoofdstuk 4 en 5 geven we inzicht in hoe Pensioenfonds PostNL bijdraagt aan een klimaatneutrale economie en hoe een goede gezondheid wordt gestimuleerd door de gemaakte beleggingskeuzes. Hoofdstuk 6 gaat in op het voorkomen van (mogelijke) negatieve impact. In hoofdstuk 7 wordt toegelicht hoe Pensioenfonds PostNL andere partijen aanzet tot goed ondernemingsbestuur en hoe zij hier zelf invulling aan geeft.

2. Ontwikkelingen 2020 en vooruitblik

In dit hoofdstuk staan we stil bij de MVB ontwikkelingen van Pensioenfonds PostNL gedurende 2020 en werpen we een blik vooruit naar de ontwikkelingen voor 2021.

Ontwikkelingen 2020

Pensioenfonds PostNL heeft de ambitie om een positieve bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsthema's gezondheid & welzijn en klimaatverandering, aangevuld met betaalbare en schone energie. Dit wenst het fonds te realiseren door te beleggen in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan deze Sustainable Development Goals (SDG's).

Het bestuur van Pensioenfonds PostNL heeft in 2020 verdere stappen gezet met het aanscherpen van haar MVB-beleid en de integratie van SDG's binnen aandelen, het toevoegen van groene obligaties, verbeteren van de MVB-vastgoed-score en de aanscherping van het stembeleid.

Gedurende 2020 heeft Pensioenfonds PostNL gekeken naar de mogelijkheden om de beleggingsportefeuille verder te verduurzamen. Het fonds bekijkt dan per categorie in welke mate maatschappelijk verantwoord beleggen kan worden toegepast om vervolgens een afweging te maken hoe de MVB-implementatie kan worden vormgegeven. Focus ligt hierbij voornamelijk op beleggingscategorieën waarover voldoende en betrouwbare informatie beschikbaar is. Voor publieke beleggingen, zoals beursgenoteerde aandelen, is er voldoende informatie beschikbaar waardoor Pensioenfonds PostNL in staat is een passende invulling te bepalen die aansluit bij het MVB-beleid. Voor illiquide beleggingscategorieën is het meten en verzamelen van informatie omtrent duurzaamheid nog in ontwikkeling waardoor een duurzame invulling voor die categorieën lastiger is. In de tussentijd blijft Pensioenfonds PostNL bezig meer inzicht te krijgen in alle duurzaamheidsaspecten van alle beleggingen. In bijlage I is een volledig overzicht van de beleggingen van het fonds opgenomen.

Nulmeting & Klimaatakkoord

Specifiek op het gebied van klimaatverandering is in 2020 een 'nulmeting' uitgevoerd van de uitstoot van broeikasgassen in het jaar 2019 (er wordt altijd één jaar teruggekeken). Dit om inzichtelijk te krijgen waar het pensioenfonds staat en waar we naartoe willen. Uit de nulmeting kwam naar voren dat Pensioenfonds PostNL, afhankelijk van de precieze definities, tussen de 8% en 14% minder broeikasgassen uitstootte dan de brede markt.

Het fonds heeft zich verder verdiept in het Klimaatakkoord en welke klimaatambitie Pensioenfonds PostNL zelf precies heeft. Het pensioenfonds heeft besloten om de ambitieuze 'Paris Aligned Benchmark' na te streven en op termijn te overtreffen. Dat wil zeggen dat er een zeer forse (50%) reductie van de CO₂-uitstoot van de beleggingen wordt nagestreefd, met een jaarlijkse reductie van de uitstoot in lijn met het Klimaatakkoord. De nulmeting toont dus aan dat er nog veel verbeteringen nodig zijn waarbij in 2020 de eerste grote stappen zijn gezet.

Aandelen ontwikkelde landen

Pensioenfonds PostNL heeft altijd belegd in aandelenfondsen en mandaten die aansluiten bij haar MVB-beleid. In 2020 heeft het fonds gekeken of de beleggingscategorie aandelen in ontwikkelde landen nog voldoende aansluit bij het aangescherpte MVB-beleid. Als gevolg zijn er nieuwe beleggingsfondsen geselecteerd die volledig voldoen aan de nieuwe MVB-ambitie en het MVB-beleid. Deze aanpassing in de portefeuille wordt in 2021 afgerond. In hoofdstuk 4 wordt dit nader toegelicht. Bij een aantal beleggingsfondsen was eerder wel een afwijking van het MVB-beleid mogelijk. Een voorbeeld hiervan is het niet uitsluiten van een specifieke sector of onderneming. Pensioenfonds PostNL heeft namelijk geen volledige zeggenschap over de exacte invulling van een dergelijk beleggingsfonds.

Landbouwgrond

Een andere stap die is gemaakt is het besluit om te beleggen in landbouwgrond. De consumptie van voedingsmiddelen die in potentie een negatieve impact hebben neemt wereldwijd toe. Denk hierbij aan avocado's of amandelen. Door te investeren in ondernemingen die dergelijke producten op een duurzame manier produceren willen wij bijdragen aan een verantwoorde voedselvoorziening en daarmee aan de oplossing van het klimaatprobleem. Door middel van een nauwe samenwerking met Kempen Capital Management heeft het pensioenfonds het SDG Farmland Fund ontwikkeld. Het gezamenlijke doel hierbij is een aantrekkelijk rendement én het leveren van een positieve bijdrage aan een meer duurzame voedselproductie. Gedurende het proces heeft er een doorlopende afstemming plaatsgevonden om de MVB-ambitie van het pensioenfonds terug te laten komen in de beleggingscriteria van het (Kempen) SDG Farmland fonds. Hiervoor zijn concrete en meetbare maatstaven geformuleerd op het gebied van klimaat, bodem, biodiversiteit, water en middelengebruik. De voorbereidingen voor de investeringen hebben in 2020 plaatsgevonden. In 2021 zullen de eerste echte beleggingen plaatsvinden.

Groene obligaties

In de vastrentende beleggingscategorieën is er bij de staatsobligatieportefeuille het doel gesteld om 25% van het vermogen te beleggen in *social bonds* of *green bonds*. Dit zijn obligaties die uitgegeven zijn door landen met een specifiek project als doel, met een duurzaam karakter. De ondergrens voor deze allocatie schuiven we de komende jaren steeds verder op waardoor ook dit deel van de portefeuille duurzaam wordt belegd.

Verbeterde MVB communicatie

Om de deelnemer een beter beeld te geven in welke mate het pensioenfonds zich inspant op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen is de kwaliteit van de MVB website van het pensioenfonds verbeterd, zijn er MVB-gerelateerde podcasts opgenomen en zijn er meerdere MVB-nieuwsitems gedeeld met de deelnemer.

Wet- en regelgeving en/of maatschappelijke initiatieven

Het fonds heeft te maken met ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving en/of maatschappelijke initiatieven waar Pensioenfonds PostNL zich aan gecommitteerd heeft. In lijn met de richtlijn Betrokken Aandeelhouderschap heeft Pensioenfonds PostNL een toelichting in het MVB-beleid uitgewerkt. Hierin staat hoe Pensioenfonds PostNL stemt op aandeelhoudersvergaderingen en hoe het fonds het gesprek aangaat met de bedrijven waarin wordt belegd. De IORP II-wetgeving vereist onder andere dat klimaatrisico's worden meegewogen

in het beleggingsbeleid. In 2020 is Pensioenfonds PostNL begonnen met het uitwerken van de vereisten van duurzame wet- en regelgeving die gedurende 2021 in werking treedt, SFDR. Deze Europese verordening schrijft voor hoe de financiële sector informatie over duurzaamheid moet vastleggen. Een uitgebreidere toelichting op relevante wet- en regelgeving is te vinden in het MVB-beleidsdocument.

Plannen voor 2021

Ook gedurende 2021 is er veel aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Gedurende het jaar zal de MVB ambitie van het fonds verder geëvalueerd worden. Daarnaast is er een deelnemersonderzoek en zijn er meerdere kennis sessies gepland om het MVB-beleid van Pensioenfonds PostNL aan te scherpen.

Na de implementatie van de beleggingscategorie aandelen in ontwikkelde landen wordt in 2021 geëvalueerd hoe de categorieën aandelen in opkomende landen en hoogrentende (high yield) bedrijfsobligaties aansluiten bij de MVB-ambitie. Op basis van deze evaluatie is het vervolgens mogelijk dat er voor deze categorieën een nieuwe duurzame invulling wordt gekozen. Daarmee wordt een volgende grote stap naar een klimaatneutrale beleggingsportefeuille gezet.

In het eerste kwartaal van 2021 zullen de eerste investeringen in het (Kempen) SDG Farmland Fund plaatsvinden. Hiermee wordt ook een actieve positieve bijdrage geleverd aan zowel de beleggingsdoelstellingen als de duurzaamheidsdoelstellingen.

Aan het eind van 2021 gaat Pensioenfonds PostNL een financiële studie (ALM-studie) uitvoeren waarbij ook rekening wordt gehouden met mogelijke klimaatontwikkelingen over een korte en lange horizon. Hierbij wordt dan bijvoorbeeld gekeken naar de impact op de waarde van beleggingen als overheden ingrijpen met klimaatmaatregelen of als energie duurzaam opgewekt wordt.

Tot slot wordt er in 2021 een nieuwe Europese wetgeving ingevoerd. Als gevolg hiervan zal er op de website meer informatie worden gepubliceerd over maatschappelijk verantwoord beleggen. Dit zal de deelnemer meer inzicht geeft in welke mate het pensioenfonds maatschappelijk verantwoord belegd.

3. Wat wil het pensioenfonds bereiken?

Pensioenfonds PostNL belegt het vermogen maatschappelijk verantwoord, in de overtuiging dat dit niet ten koste gaat van financieel rendement en dat het maatschappelijk en financiële risico's verlaagt. Waar mogelijk wordt het vermogen ingezet om een bijdrage te leveren aan verduurzaming van de maatschappij. In dit hoofdstuk schetsen we kort de maatschappelijke ambitie van het fonds.

De maatschappelijke ambitie van Pensioenfonds PostNL

Pensioenfonds PostNL streeft ernaar om (potentiële) negatieve impact op samenleving en milieu te identificeren, mitigeren en voorkomen. Hierbij wordt prioriteit gegeven aan de meest materiële onderwerpen - zoals de opwarming van de aarde - op basis van schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid. Per 2050 dienen alle beleggingen klimaatneutraal zijn, in overeenstemming met het door de financiële sector ondertekende klimaatakkoord. Verdergaand is de ambitie van Pensioenfonds PostNL om op de middellange horizon (3-5 jaar) de Paris Aligned Benchmark CO₂-uitstoot doelstelling op basis van de geaggregeerde portefeuille te overtreffen (minder uitstoot) en op de lange termijn (10 jaar) dit voor alle onderliggende beleggingscategorieën te laten gelden tenzij dit echt niet mogelijk blijkt. Daarnaast wil Pensioenfonds PostNL een positief maatschappelijk rendement realiseren, met bijzondere aandacht voor het klimaat en gezondheid & welzijn.

Het pensioenfonds wenst een significante bijdrage te leveren aan de Verenigde Naties Sustainable Development Goals (SDG's):

- Goede Gezondheid en Welzijn (SDG 3); en
- Klimaatactie (SDG 13) aangevuld met Betaalbare en Duurzame Energie (SDG 7).

Sustainable Development Goals

De United Nations Sustainable Development Goals (SDG's) vormen een ontwikkelingsagenda van **17 doelen (thema's) die de wereld in 2030 tot een betere plek moeten maken**. Deze doelen zijn gericht op onder meer armoedebestrijding, toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, duurzame energie en klimaatverandering.

Meer concreet heeft het pensioenfonds haar MVB-overtuigingen als volgt in haar beleggingsbeleid vertaald:

- Verantwoordelijkheid voor de allocatie van de beleggingen omvat ook de verantwoordelijkheid voor de positieve en negatieve effecten van deze beleggingen op MVB-factoren;
- Het fonds richt zich zoveel mogelijk op beleggingen met een duurzame beleggingsdoelstelling op het gebied van milieu en/of op sociaal en governance gebied (SFDR - artikel 9).
- Voor enkele (veelal illiquide) beleggingscategorieën kan nog niet op deze manier worden belegd. In dat geval zal worden belegd in producten die MVB promoten en waarvan de ondernemingen goed ondernemingsbestuur toepassen (SFDR - artikel 8).
- In de volle breedte van de beleggingen heeft het pensioenfonds besloten de thema's Gezondheid & Welzijn en Klimaat specifiek aandacht te geven. De door het fonds geselecteerde SDG's sluiten goed aan bij deze thema's.

4. Bevorderen van een klimaatneutrale economie

Pensioenfonds PostNL wil de transitie naar een klimaatneutrale economie bevorderen door een betrokken aandeelhouder te zijn, binnen de beleggingscategorieën meer inzicht te krijgen en een gericht, duurzaam beleid uit te voeren. In dit hoofdstuk geven we inzicht in de betrokkenheid van Pensioenfonds PostNL en wat er wordt gedaan binnen de categorieën aandelen ontwikkelde en opkomende landen, obligaties, vastgoed- en hypotheekbeleggingen.

Pensioenfonds PostNL wil als betrokken aandeelhouder een positieve bijdrage leveren, onder meer door het voeren van een dialoog met bedrijven

We voeren een dialoog

Het pensioenfonds voert gesprekken met bedrijven om te laten weten **wat het fonds belangrijk vindt. Zo proberen we een positieve verandering te realiseren.** De gesprekken worden gevoerd namens Pensioenfonds PostNL zelf of namens een groep beleggers waar het fonds zich bij aangesloten heeft. Voorbeelden van dergelijke initiatieven zijn het Platform Living Wage Financials en de Climate Action 100+. Beide initiatieven sluiten aan bij de thema's van Pensioenfonds PostNL. Platform Living Wage Financials is bijvoorbeeld gerelateerd aan arbeidsomstandigheden en ketenbeheer en Climate Action 100+ sluit aan bij de klimaatdoelstellingen in lijn met het Klimaatakkoord.

Voeren van de dialoog samen met anderen

Pensioenfonds PostNL is via de fiduciaire vermogensbeheerder samen met andere financiële instellingen aangesloten bij de Climate Action 100+. In dit kader zijn in 2020 gesprekken gevoerd met ondernemingen als Unilever, BP, Ford, PetroChina en Eneos Holdings waarin zij zijn aangemoedigd om hun doelstellingen voor het verminderen van de CO₂-uitstoot op lange, middellange en korte termijn aan te scherpen. Dit leidde bij Unilever tot de aankondiging dat al hun producten in 2039 klimaatneutraal zijn. Daarnaast zetten zij een fonds op van € 1 miljard om bijvoorbeeld bossen aan te planten en zo CO₂ op te slaan. BP, Ford en PetroChina willen klimaatneutraal zijn in 2050. Eneos Holdings wil dit al in 2040 bereiken, naast hun doel om beloningen te koppelen aan sociale en milieudoelstellingen.

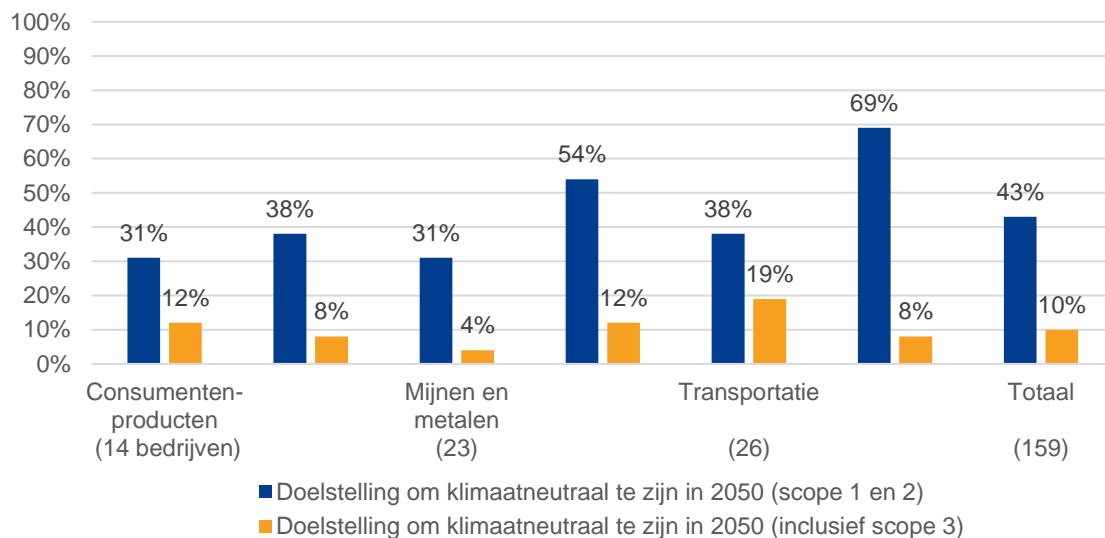
Climate Action 100+

Een belangrijk initiatief binnen Europa is de Climate Action 100+. In dit initiatief uit 2017 gaat een grote groep vermogensbeheerders en zogeheten *asset owners*, waaronder pensioenfonds, de dialoog aan met ongeveer 160 bedrijven in CO₂-intensieve sectoren. Het doel is om **de opwarming van de aarde te beheersen** en de **transitie te maken richting een klimaatneutrale economie**. Naast het daadwerkelijk ondernemen van actie wil het initiatief ook het bestuurlijk raamwerk en de rapportage bij bedrijven verbeteren.

Klimaatdoelstellingen bedrijven

Onderstaande grafiek bevat een overzicht van de klimaatdoelstellingen van bedrijven. Bijna de helft van de 159 bedrijven waarmee gesproken wordt wil klimaatneutraal zijn in 2050. Deze bedrijven zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor ongeveer 80% van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Deze bedrijven houden nog niet allemaal rekening met de CO₂-uitstoot veroorzaakt door hun leveranciers of afnemers (de zogenaamde scope 3 uitstoot). Iets wat wel belangrijk is om uiteindelijk naar een klimaatneutrale economie te bewegen.

Klimaatdoelstellingen van bedrijven

Bron: Climate Action 100+, 2020.

Het doel van het Klimaatakkoord

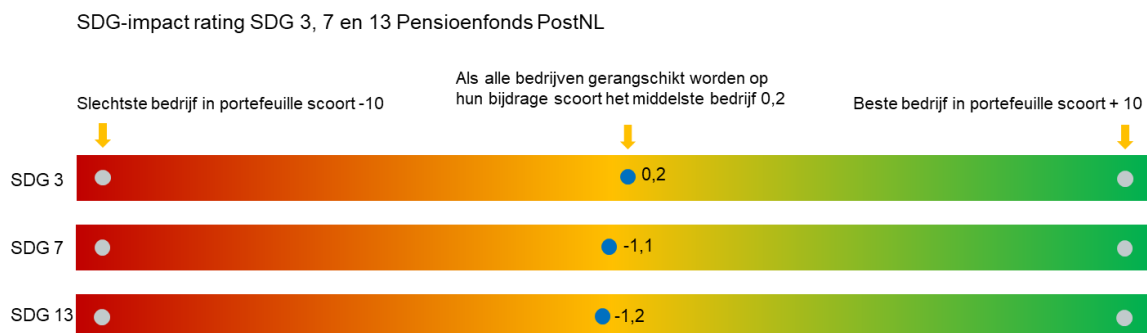
Klimaatverandering is een ongekende uitdaging, voor onze maatschappij en wereldwijd. De wetenschappelijke consensus is dat de groeiende hoeveelheid broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde aan menselijk handelen toegeschreven kan worden en dat dit broeikaseffect leidt tot klimaatverandering. Het Klimaatakkoord is gesloten om maatregelen te treffen om de opwarming van de aarde tot 2°C te beperken, en liefst 1,5°C. Een van de maatregelen is het **reduceren van de CO₂-uitstoot**.

Keuze voor Sustainable Development Goals

Pensioenfonds PostNL heeft de ambitie meer in (beursgenoteerde) bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan de door haar gekozen SDG's. Pensioenfonds PostNL richt zich op SDG 3 (Goede gezondheid en welzijn) en SDG 13 (Klimaatactie), aangevuld door SDG 7 (Betaalbare en duurzame Energie). In 2020 heeft het fonds gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op iedere SDG. Ook zijn er stappen gezet om de beleggingsportefeuille meer te richten op een positieve bijdrage aan deze doelen en het vermijden van negatieve bijdragen.

Pensioenfonds PostNL brengt in kaart of bedrijven bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen. Alle beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed krijgen een score. Deze score loopt uiteen van -10 voor een bedrijf met een sterk negatieve bijdrage tot +10 voor een bedrijf met een sterk positieve bijdrage. De illustratie geeft de score weer van het middelste bedrijf, na het rangschikken van alle beleggingen. Deze score wijkt nu nog nauwelijks af van 0 of is zelfs licht negatief. Dit onderstreept het belang van verdere verduurzaming van de portefeuille.

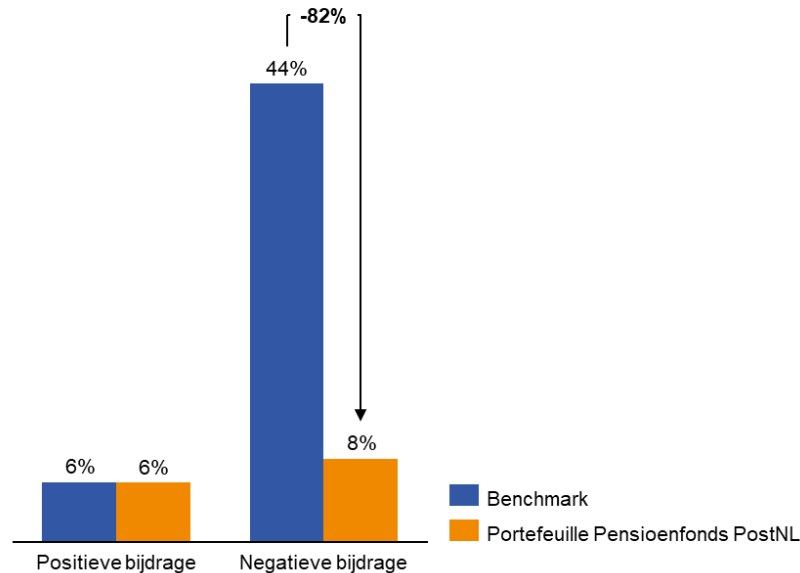

Bron: ISS, 2020.

Portefeuille ruim 80% minder vervuilend

Pensioenfonds PostNL meet de impact van bedrijven op de klimaatdoelstellingen. In onderstaand voorbeeld draagt 6% van de omzet van de bedrijven in de beleggingsportefeuille bij aan positieve klimaatdoelstellingen. Dat is vergelijkbaar met 'de markt'. Als we kijken naar de negatieve effecten, zien we dat de portefeuille van Pensioenfonds PostNL ruim 80% minder negatieve bijdrage levert opzichte van de markt.

Impact van bedrijven op klimaatdoelstellingen

Bron: ISS, bijdrage in % van de omzet, 2020.

Binnen de beursgenoteerde beleggingen bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

Specifiek voor de aandelenbeleggingen zijn benchmarks opgezet met vergaande uitsluitingen en meer aandacht voor positieve en negatieve bijdragen in brede zin. Als gevolg van het hanteren van deze benchmarks wordt ook de CO₂-uitstoot gereduceerd. Om voortgang te waarborgen wordt er door Pensioenfonds PostNL op kwartaalbasis geëvalueerd. Tijdens die evaluatie wordt gekeken naar de positieve maar ook mogelijk negatieve SDG-impact van de liquide beleggingsportefeuille. Indien nodig kan dan worden bijgestuurd.

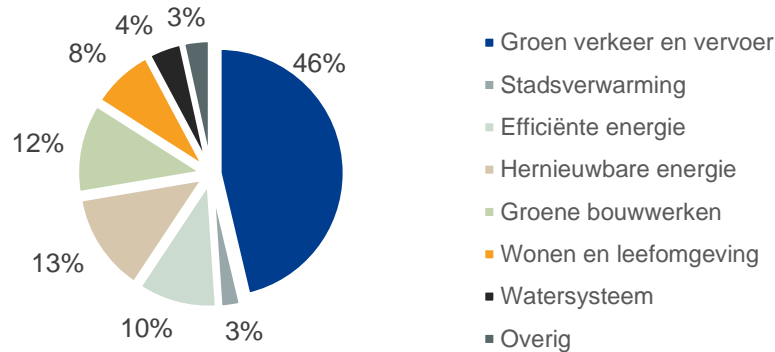
Groene (staats)obligaties van ontwikkelde landen

Wat zijn groene obligaties?

Binnen de beleggingsportefeuille belegt het pensioenfonds in staatsobligaties van veilige landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk om toekomstige pensioenbetalingen met een bepaalde mate van zekerheid te kunnen doen. Het kapitaal dat deze veilige landen aantrekken door obligaties uit te geven kunnen zij in principe voor alle doeleinden gebruiken. In het geval van een groene obligatie is de **obligatie uitgegeven om kapitaal aan te trekken specifiek voor milieuprojecten**, gericht op de reducering van de CO₂-uitstoot.

Pensioenfonds PostNL belegt in zowel groene staatsobligaties als groene bedrijfsobligaties. Deze obligaties worden gebruikt voor diverse milieuprojecten. Een overzicht van deze projecten is weergegeven in de onderstaande figuur. Een aantal obligaties dient bijvoorbeeld ter financiering van de verduurzaming van vastgoed of groene energiewinning via windmolens of zonnepanelen

Milieuprojecten van groene obligaties

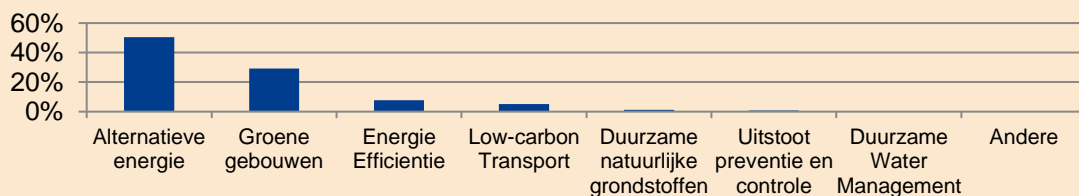

Bron: Bloomberg, Kempen, 2020.

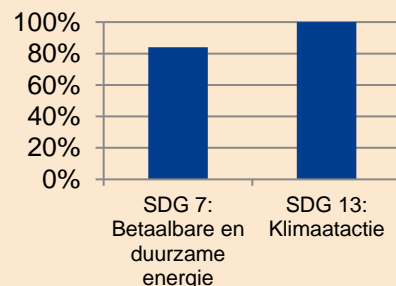
Het fonds streeft naar een allocatie van ongeveer 25% groene obligaties binnen alle staatsobligaties. Per eind 2020 was dat percentage ongeveer 4%. Het streven is om eind 2021 dit percentage te hebben verhoogd naar 25%. Van alle bedrijfsobligaties uit ontwikkelde landen valt circa 15% in het segment groene obligaties.

Resultaten NNIP Corporate Green Bonds Mandaat

Pensioenfonds PostNL heeft sinds 2020 de allocatie naar groene obligaties stevig vergroot door te beleggen in het NNIP Corporate Green Bonds Mandaat. Onderstaande grafiek weergeeft hoe de investering in dit mandaat worden gebruikt voor projecten die positieve impact genereren op verschillende duurzaamheidsgebieden.

Het pensioenfonds duidelijke afspraken gemaakt met NNIP omtrent MVB-doelstellingen. Hierbij heeft het fonds bijvoorbeeld aangegeven voorkeur te hebben voor investeringen in projecten die een positieve bijdrage leveren op de door het fonds geselecteerde SDG's. Momenteel wordt onderzocht om de 'expliciete allocatie' naar SDG 3 te verhogen. Als dit lukt, zal eind volgend jaar circa 33% van de bedrijfsobligatieportefeuille 'vergroend' zijn door het hanteren van een expliciete positieve impact doelstelling.

Bron: NNIP, Kempen, 2020.

De rechter grafiek weergeeft in welke mate de beleggingen in het NNIP Corporate Green Bonds mandaat zijn gealloceerd aan projecten die een bijdrage leveren aan de SDG's 7 en 13.

Pensioenfonds PostNL bekijkt ieder jaar of het wenselijk is het percentage groene obligaties te verhogen. Bij deze afweging spelen het beleggingsrisico en rendement altijd een belangrijke rol: de ambitie en doelstelling van Pensioenfonds PostNL is immers ook om rendement te maken voor de deelnemers en hen te voorzien van een goed pensioen.

Vastgoedbeleggingen verduurzamen

De categorie niet-beursgenoteerd vastgoed is een van de categorieën waar informatie over duurzaamheidsaspecten beter beschikbaar is geworden. De vastgoedfondsen waar Pensioenfonds PostNL in belegt zijn duurzame aspecten gaan meten, zoals CO₂-uitstoot en elektriciteitsgebruik. Via de organisatie GRESB heeft het fonds inzicht en is een vergelijking mogelijk. Pensioenfonds PostNL heeft daarnaast inzicht in de energielabels van de Nederlandse woningen die het verhuurt.

Wat is GRESB?

Informatie over **duurzaamheid binnen niet-beursgenoteerd vastgoed** wordt verzameld door een **onafhankelijke organisatie**, GRESB. GRESB verwerkt deze informatie, geeft vastgoedbeleggingsfondsen een score en biedt het pensioenfonds zo de mogelijkheid een vergelijking te maken tussen diverse vastgoedbeleggingsfondsen.

Beleggingsfonds	CO ₂ -uitstoot (ton CO ₂ e)	Elektriciteitsgebruik (kWh)
Aberdeen Standard Pan European Residential Property Fund, SICAV-RAIF	1.328	8.377.000
Aberdeen Standard UK Shopping Center Trust	12.713	50.771.000
Amvest Residential Core Fund	45.874	184.174.000
Bouwinvest Residential Fund N.V.	49.718	180.585.899
CBRE Dutch Residential Fund, FGR	13.374	49.975.000
CBRE Dutch Retail Fund, FGR	23.787	60.336.000
CBRE European Industrial Fund FGR	16.639	70.859.000
CBRE Pan European Core Fund SICAV-SIF	60.302	177.727.000
CBRE Retail Property Fund Iberica, FGR	1.837	74.584.000
Genesta Nordic Real Estate Fund II, FCP-CIS	3.457	19.734.000
Hines European Core Fund, SICAV-S.A.	6.868	25.228.000
Invesco Real Estate European Hotel Fund FCP-RAIF	11.341	35.920.000
Invesco UK Residential Fund FCP-RAIF	490	1.310.000
NIAM Nordic Core-Plus II SICAV-FIS SCS	2.682	22.751.000
Prologis European Logistics Fund, FCP-CIS	975.043	4.979.950.000
Tishman Speyer European Core Fund, FCP-SIF	13.973	48.634.000
Vesteda Residential Fund	96.121	358.628.000
GPT Wholesale Shopping Centre Fund	92.148	110.634.000

American Core Realty Fund, LP	60.396	229.409.000
Berkshire Multifamily Income Realty Fund, L.P.	11.735	33.707.000
Morgan Stanley Prime Property Fund, LLC	257.146	772.127.000
Prologis Targeted US Logistics Fund, L.P.	16.419	65.870.000

Bron: GRESB, TKPI, 2020.

Aan de hand van deze informatie kunnen concrete doelen worden geformuleerd om klimaatneutraliteit te bereiken. De fiduciaire beheerder voert namens het pensioenfonds gesprekken met alle beheerders. De beheerders zijn al bezig met verbeteringen die de woningen verduurzamen. Deze verbeteringen verlagen ook direct de energiekosten van de huurders.

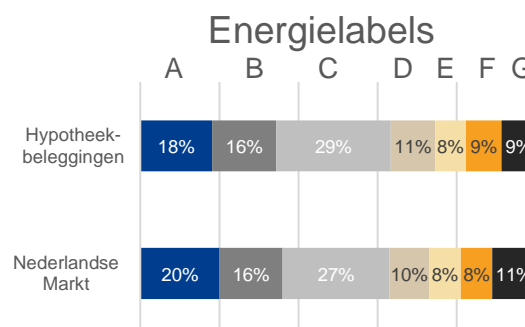
Veel aandacht voor positieve verandering bij hypotheekbeleggingen

Pensioenfonds PostNL vindt het belangrijk om ook bij hypotheek - die het via verschillende aanbieders verstrekt - rekening te houden met de consument en een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit is echter een uitdaging omdat de hypotheekmarkt door de overheid sterk gereguleerd is.

Pensioenfonds PostNL houdt rekening met de consument door via de aanbieders ondersteuning te bieden bij betalingsproblemen, betaalbare woningen te financieren via hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie en actief consumenten te benaderen als hun woning zeer energiezuinig is. Dit levert naast een kostenbesparing voor de consument ook een positieve bijdrage aan het klimaat. NHG-hypotheek worden in het algemeen gebruikt voor de aankoop van iets minder energiezuinige woningen.

Een positieve bijdrage aan de klimaatverandering wordt daarnaast gestimuleerd door het aanbieden van duurzaamheidsdepots. Met dit depot kan een consument maximaal €25.000 of 6% van de woningwaarde (meer) lenen om de woning te verduurzamen. Voorbeelden hiervan zijn het aanbrengen van gevel- en dakisolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en/of zonnepanelen.

Pensioenfonds PostNL is gestart met het meten van de CO₂-uitstoot en de energielabels van de woningen waar de hypotheek aan gekoppeld zijn. Later zal het fonds hier concrete doelstellingen voor vaststellen. CO₂-informatie over de markt is bijvoorbeeld nog niet beschikbaar

Bron: Beheerders van de hypotheekbeleggingen, 2020

5. Stimuleren van een goede gezondheid

Binnen de beursgenoteerde beleggingen bedrijven selecteren die een positieve bijdrage leveren

Pensioenfonds PostNL heeft de ambitie meer in (beursgenoteerde) bedrijven te beleggen die een bijdrage leveren aan SDG 3, Goede gezondheid en Welzijn. In 2020 heeft Pensioenfonds PostNL gewerkt aan het inzichtelijk maken van de impact die het maakt op deze SDG en is de beleggingsportefeuille meer gericht op een positieve bijdrage en zijn negatieve bijdragen vermeden. Dit wordt verder vormgegeven in 2021.

In de tabel is de impact voor SDG 3 weergegeven van de beleggingen in aandelen ontwikkelde en opkomende landen, bedrijfsobligaties en beursgenoteerd vastgoed. Te zien is dat binnen al deze categorieën de bijdrage zeer uiteenloopt, van zeer negatief tot zeer positief. Dit onderschrijft waarom het belangrijk is om stappen te gaan zetten binnen de beleggingsportefeuille.

SDG-impact rating SDG 3 Pensioenfonds PostNL

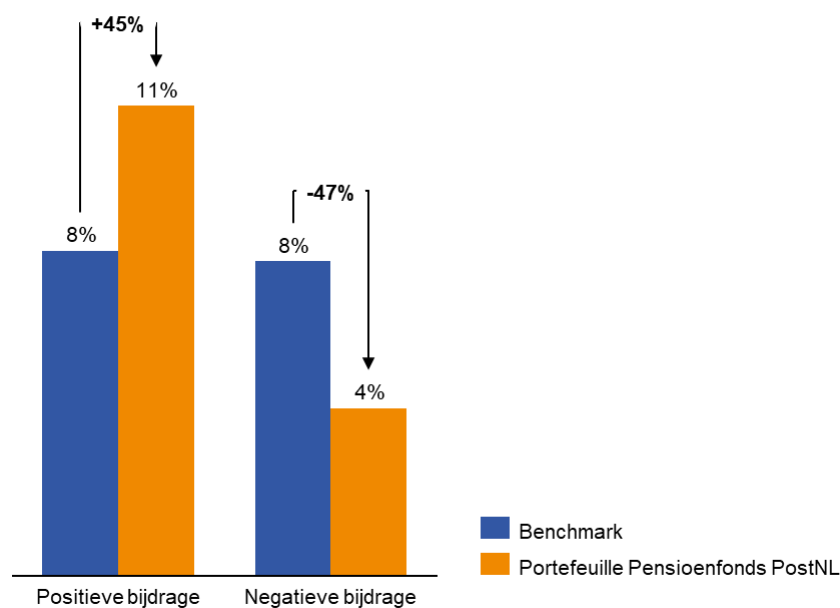
Bron: ISS, 2020.

Toelichting SDG Impact Rating: ondernemingen krijgen een score van -10 tot +10 afhankelijk van hun inspanningen om te voorzien in gezonde en betaalbare voeding, veiligheid en welzijn, veilige productieprocessen en maatschappelijke gezondheid. Hoe duurzamer de onderneming, hoe hoger de score.

Portefeuille draagt bij aan gezondheid en welzijn

Pensioenfonds PostNL meet ook de impact van bedrijven op gezondheid en welzijn. In onderstaand voorbeeld draagt 11% van de omzet van de bedrijven in de portefeuille in positieve zin bij aan gezondheid en welzijn. Dat is 45% beter dan 'de markt'. Als we kijken naar de negatieve effecten, zien we dat de portefeuille van Pensioenfonds PostNL bijna de helft minder negatieve impact geeft vergeleken met de markt.

Impact van bedrijven op gezondheid en welzijn

Bron: ISS, bijdrage in % van de omzet, 2020.

Betrokken aandeelhouder

Voeren van de dialoog door het pensioenfonds zelf

Pensioenfonds PostNL voert via de vermogensbeheerders gesprekken met bedrijven om in lijn met UNGP Principle 8² een goede gezondheid te stimuleren. Het afgelopen jaar is bijvoorbeeld gesproken met Novo Nordisk, een Deense farmaceut. Mede namens drie andere beleggers is gesproken over de gezondheid van medewerkers, het naleven van contracten met leveranciers, het waarborgen van een betrouwbare levering van medicijnen en over het vergroten van de toegankelijkheid van insuline voor onverzekerden. Novo Nordisk heeft daarop de prijs per insulinespuit verlaagd van 4 naar 3 dollar.

Novo Nordisk laat zelf ook zien zich in te zetten voor de maatschappij. Zij zijn uit zichzelf de samenwerking gestart met andere farmaceuten om de COVID-testcapaciteit te vergroten hoewel zij zich normaliter niet bezighouden met de behandeling van virale aandoeningen. Daarnaast heeft Novo Nordisk 500 ton ethanol gedoneerd om desinfecterende handgel te produceren om de verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.

² Principe 8 gaat onder andere in op de verwachting van de maatschappij dat bedrijven het goede voortouw nemen binnen hun gemeenschap door een bijdrage te leveren waar dit nodig is.

6. Het voorkomen van negatieve impact

Pensioenfonds PostNL wil de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu of de maatschappij voorkomen en het risico op waardevermindering vermijden. Na een inventarisatie van de belangrijkste (mogelijke) negatieve effecten richt het pensioenfonds zich op:

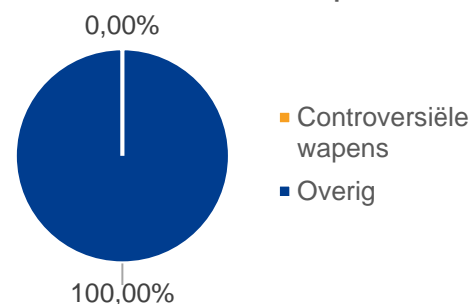
- Landen en/of bedrijven op sanctielijsten;
- mensenrechten en arbeidsomstandigheden;
- gezondheid van de mens en klimaatverandering.
- andere negatieve effecten op de beleggingsportefeuille.

Wettelijke uitsluiting van landen en/of ondernemingen

Pensioenfonds PostNL mag niet beleggen in ondernemingen of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de Europese Unie (EU Sanctielijst) of de Verenigde Naties (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

Ook mag niet belegd worden in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie of verkoop van controversiële wapens, zoals clusterbommen, landmijnen, nucleaire wapens en biologische en chemische wapens. Alleen als er binnen beleggingsfondsen voor een heel klein deel

Bedrijven betrokken bij de productie van controversiële wapens

Bron: MSCI, Kempen, 2020.

belegd wordt in deze wapens is dit wettelijk gezien goorloofd. In de gescreende beleggingen van het pensioenfonds zijn geen ondernemingen opgenomen die worden gerelateerd aan controversiële wapens.

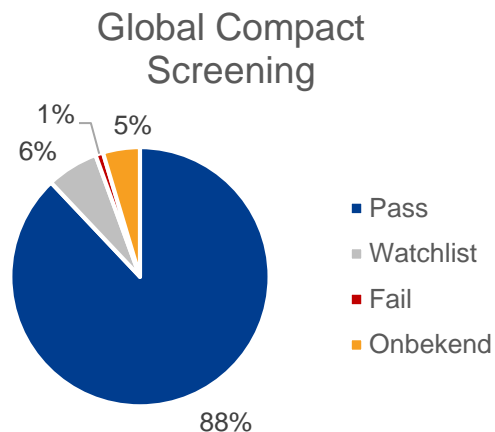
Het mijden van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

UN Global Compact Principles-screening

Is een bedrijf betrokken bij een incident waarbij arbeids- of mensenrechten werden geschonden? Dit leidt tot een *Pass*, *Fail* of *Watch List* score. Een **Fail** betekent dat het bedrijf betrokken is bij **controversiële zaken** die op grote schaal schade veroorzaken. Een *Watch List* score wordt toegekend wanneer het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak die (nog) niet direct als schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.

Pensioenfonds PostNL is van mening dat bedrijven de verantwoordelijkheid hebben om met respect voor de maatschappij te ondernemen. Als een onderneming ernstige negatieve impact heeft veroorzaakt, kiest het pensioenfonds ervoor deze uit te sluiten van de beleggingen. Hiervoor wordt de UN Global Compact als maatstaf gebruikt. Ondernemingen die negatief scoren op deze maatstaf moeten doorgaans kosten maken om de schade te herstellen, ook door juridische claims.

In de figuur is te zien dat Pensioenfonds PostNL per eind 2020 wel belegde in ondernemingen die dergelijke rechten schenden. Dit was het geval voor minder dan 0,5% van de totale portefeuille. De beleggingen met een *Fail* status zijn afkomstig uit het TKPI MM Emerging Market Debt Fonds (13), het TKPI MM Credit fonds (38) en het TKPI MM High Yield (31) fonds. De ondernemingen onderliggend aan deze schendingen komen in aanmerking voor engagement.

Bron: MSCI, Kempen, 2020.

Gezondheid

Roken brengt ernstige schade toe aan de gezondheid. Het fonds heeft besloten niet te willen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak-gerelateerde producten. Mede door goede communicatie en monitoring tussen de fiduciaire vermogensbeheerder en de onderliggende fondsbeheerders, belegt het pensioenfonds op dit moment in geen enkele onderneming die gerelateerd is aan de productie of verkoop van tabak.

Bron: MSCI, Kempen, 2020.

Negatieve impact op het klimaat voorkomen

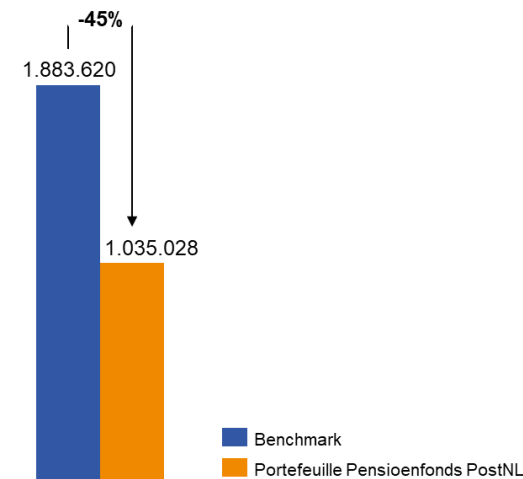
Om de negatieve effecten van klimaatverandering te voorkomen richt het pensioenfonds zich op:

- Het reduceren van de CO₂-uitstoot met als doel uiteindelijk klimaatneutraal te zijn;
- inzichtelijk hebben wat de blootstelling is naar mogelijke 'stranded assets' en;
- het vermijden van beleggingen in CO₂-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen.

CO₂-uitstoot reduceren

Het fonds ondersteunt de doelstelling van het Klimaatakkoord om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen wereldwijd terug te dringen. In onderstaande grafiek wordt de huidige CO₂-uitstoot van de portefeuille vergeleken met de markt. De uitstoot is nu 45% minder. Het fonds neemt maatregelen om dit nog verder terug te dringen.

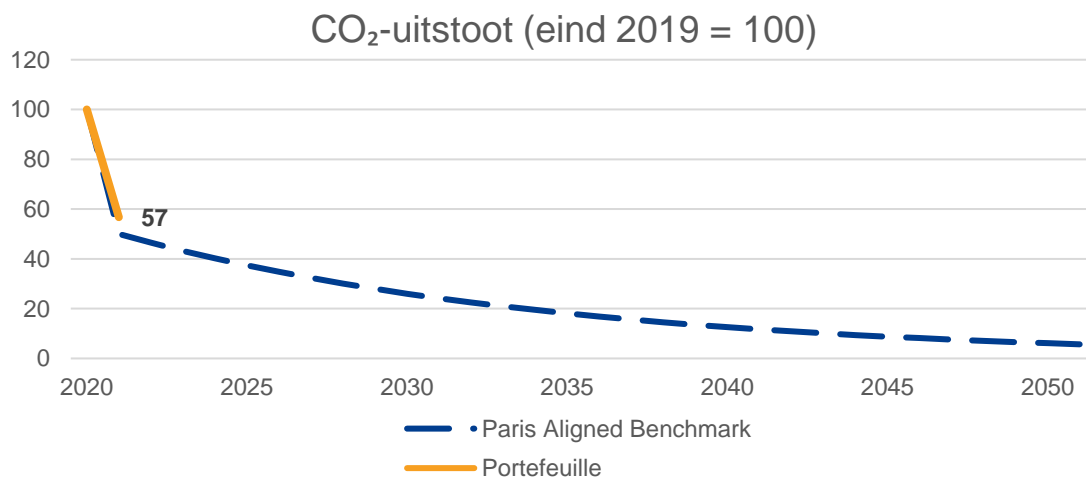
CO₂-uitstoot

Bron: ISS, 2020.

In bovenstaande grafiek wordt de totale CO₂-voetafdruk weergegeven van beleggingen in aandelen ontwikkelde en opkomende landen, (hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen. De meting is gebaseerd op de uitstoot die de onderneming zelf heeft veroorzaakt plus de uitstoot van leveranciers en afnemers.

Als we corrigeren voor deze effecten door een relatieve maatstaf (de CO₂-uitstoot per miljoen euro omzet) te gebruiken, zien we een daling van 43,3% vergeleken met eind 2019. Dit was de verwachting en het pensioenfonds is bezig om de CO₂-uitstoot verder te verminderen. Het doel is om het pad van de Paris Aligned Benchmark (PAB) zoals weergegeven in onderstaande figuur te volgen en uiteindelijk klimaatneutraal te zijn in 2050.

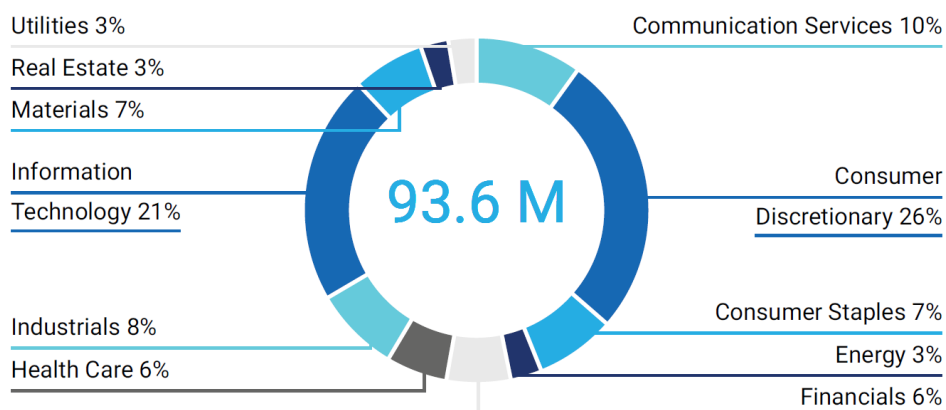

Bron: ISS, Kempen, 2020.

In 2020 is het pensioenfonds ook gestart met de meting van de CO₂-uitstoot binnen de categorie staatsobligaties van opkomende landen. Hoewel nog niet iedere fondsbeheerder de CO₂-uitstoot rapporteert, kan er over ongeveer 50% van deze categorie een uitspraak gedaan worden. De uitstoot die gemeten is over dit deel van de categorie bedraagt 84.047 tCO₂e.

Als de klimaatdoelstellingen wereldwijd niet gerealiseerd worden, kan het aantal overstromingen, droogtes en stormen toenemen. Pensioenfonds PostNL heeft een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen van dergelijke gebeurtenissen. Het mogelijke verlies komt neer op ongeveer 2% van de beleggingen in de categorieën aandelen ontwikkelde en opkomende landen, (hoogrentende) bedrijfsobligaties en beursgenoteerde vastgoedbeleggingen.

Portfolio Value at Risk by Sector

Bron: ISS, 2020.

Wat zijn stranded assets?

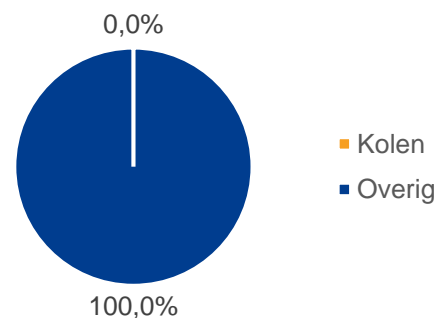
Stranded assets zijn bezittingen die **als gevolg van de energietransitie geen waarde meer hebben**. Denk aan een voorraad benzine terwijl steeds meer auto's op elektriciteit rijden of een verbod op bepaalde producten die zeer vervuilend zijn. Van het laatste is vooralsnog geen sprake in Nederland of Europa.

Risico van stranded assets in kaart brengen en klimaatintensieve bedrijven vermijden

Klimaatverandering heeft negatieve maatschappelijk effecten en leidt ook tot beleggingsrisico's. Op korte termijn zal de maatschappij een energietransitie moeten doormaken die weer het risico oplevert van zogenaamde *stranded assets*.

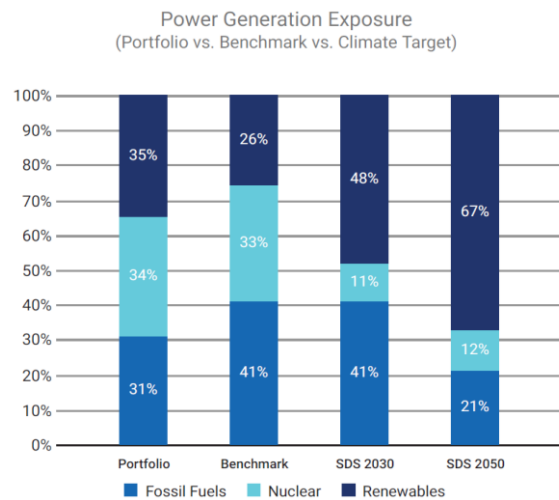
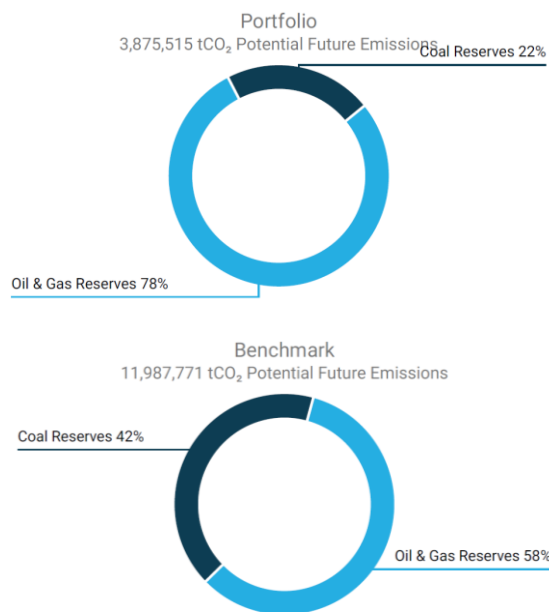
De meest klimaatintensieve brandstoffen zoals kolen, komen als eerste in aanmerking om een *stranded asset* te worden. Daarom is besloten niet meer in kolenmijnen te beleggen en worden kolencentrales in 2021 ook uitgesloten. Het fonds doet verder onderzoek naar de gevolgen van de energietransitie op oliebedrijven en kijkt welke actie mogelijk is.

Bedrijven betrokken bij de productie van kolen

Bron: MSCI, Kempen, 2020.

Een inschatting van de welke energiebronnen er nodig zijn voor de energietransitie, en de totale fossiele brandstofreserves is weergegeven in onderstaande figuren. Om de klimaatdoelstellingen te realiseren moeten er meer hernieuwbare energiebronnen komen. Pensioenfonds PostNL spant zich in om hier een bijdrage aan te leveren.

Bron: ISS, 2020. Toelichting: De diagrammen zijn relatief weergegeven. Ook wanneer het Pensioenfonds vrijwel niet investeert in olie en gas kan het voorkomen dat het percentage alsnog relatief hoog is.

Inzicht in andere negatieve effecten

Pensioenfonds PostNL kijkt naar de genoemde duurzaamheidsaspecten met een (potentiële) negatieve impact. Daarnaast zijn er nog andere ongunstige effecten binnen de beleggingsportefeuille. Op dit moment heeft Pensioenfonds PostNL nog geen beleid geformuleerd over hoe ze om wil gaan met deze effecten en is nog niet alle data in lijn met de vereisten beschikbaar. Als er sprake is van significante risico's krijgen deze prioriteit en formuleert Pensioenfonds PostNL hier beleid voor.

De lijst waar het fonds niet in wenst te beleggen, oftewel de uitsluitingenlijst, is gepubliceerd op de website. De bijlage van dit jaarverslag bevat het overzicht per eind 2020.

7. Aanzetten tot goed ondernemingsbestuur

Goed ondernemingsbestuur is de basis van maatschappelijk verantwoord beleggen. Het fonds is zich ervan bewust dat MVB niet alleen betekent dat de uitvoering door uitvoeringspartners en externe vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoord dient te zijn. Ook is het belangrijk dat het ondernemingsbestuur van het pensioenfonds zelf goed. Alleen dan wordt over de hele breedte op de lange termijn een maatschappelijke bijdrage geleverd.

Goed ondernemingsbestuur

Er is bij een bedrijf sprake van goed ondernemingsbestuur **als het bedrijf goed, efficiënt en verantwoord geleid wordt** en er tegelijkertijd verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd wordt aan alle belanghebbenden waaronder de eigenaren (in ons geval het pensioenfonds), werknemers, afnemers en de samenleving als geheel.

Goed ondernemingsbestuur begint bij het pensioenfonds zelf

Pensioenfonds PostNL beschikt over beleidskaders waarin staat hoe het pensioenfonds functioneert en hoe en op welke manier evaluatie plaatsvindt. Het fonds heeft voor maatschappelijk verantwoord beleggen in het MVB-beleid de governancestructuur vastgelegd.

Pensioenfonds PostNL evalueert het MVB-beleid ieder jaar. Aan de hand van deze evaluatie bepaalt Pensioenfonds PostNL of het beleid en de voorgenomen ontwikkelingen aansluiten bij de verwachting en ambities van de stakeholders of dat aanscherping wenselijk is. Hierbij maakt het bestuur gebruik van de input vanuit de deelnemer, het verantwoordingsorgaan en de werkgever.

- **Deelnemer:** Draagvlak voor het beleid wordt steeds belangrijker. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen het pensioenfonds en haar deelnemers. Dit verhoogt het draagvlak voor het MVB-beleid. Pensioenfonds PostNL vraagt iedere drie jaar de mening over MVB van de deelnemer, aan de hand van een representatief deelnemerspanel en opiniepeilingen.
- **Werkgever:** Pensioenfonds PostNL is weliswaar een zelfstandige eenheid, maar is in de perceptie van velen een verlengde van de werkgever. Van de werkgever wordt ook een gedegen MVB-beleid verwacht. Daarom vindt er minimaal één keer per jaar afstemming plaats met de werkgever over het MVB-beleid.
- **Bestuur:** Het bestuur heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het MVB-beleid en de uitvoering. Gezien de ambities van Pensioenfonds PostNL heeft de beleggingscommissie van het pensioenfonds de verantwoordelijkheid gekregen om de voortgang te bewaken. Ieder kwartaal bespreekt het bestuur het MVB-beleid en de implementatie. Aan bod komen de volgende onderwerpen:
 - Keuzes hoe Pensioenfonds PostNL MVB implementeert;
 - voortgang van specifieke MVB KPI's die zijn vastgesteld door Pensioenfonds PostNL;
 - updates omtrent nieuwe MVB-mogelijkheden.

- **Verantwoordingsorgaan:** Minimaal één keer per jaar spreekt de beleggingscommissie met het verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds PostNL over het gekozen beleid (adviesrecht) als de uitvoering van het beleid (verantwoording). Voor het gekozen uitsluitingsbeleid geldt een instemmingsrecht van het verantwoordingsorgaan.

De beleggingscommissie rapporteert aan het bestuur over de voortgang en behaalde resultaten. Om MVB-resultaten te monitoren zijn zowel middellange als lange termijn KPI's (Key Performance Indicators) opgesteld. De beleggingscommissie evalueert deze rapportage ieder kwartaal met het bestuur.

Uitvoeringspartners en vermogensbeheerders

Het fonds, en met name de beleggingscommissie van Pensioenfonds PostNL, beoordeelt of het MVB-beleid van haar uitvoeringspartners en vermogensbeheerders aansluit bij het MVB-beleid van Pensioenfonds PostNL of daar sterk van afwijkt. Bij een nieuw aan te stellen partij neemt het fonds dit expliciet mee in de beoordeling.

Als het pensioenfonds nieuwe eisen stelt aan een bestaande partij, start het de dialoog. In deze dialoog maakt het pensioenfonds haar wensen kenbaar en kan de andere partij reageren.

Op dit moment voeren we een dialoog met die vermogensbeheerders die het meeste vermogen van Pensioenfonds PostNL beheren. We beoordelen of de beheerders invulling geven aan het MVB-beleid in lijn met nationale en internationale standaarden. Als dat nodig is zetten we de beheerder aan om de gedachte achter het covenant en eventueel de vereisten op te nemen in hun beleid. De dialoog met de overige vermogensbeheerders start in de tweede helft van 2021. Pensioenfonds PostNL wil voor het eind van 2021 de dialogen afgerond hebben. De tabel geeft de status van de dialogen weer per eind 2020.

Vermogens beheerder	Beleggings- categorie	Onderschrijven van UNGP en OESO-richtlijnen	MVB-due diligence*	Stemmen en dialoog	Bieden van herstel en verhaal	Actie bij onvoldoende voortgang van de dialoog
Aegon	Nederlandse hypotheek	Ja, hebben zelf het IMVO- covenant voor verzekeraars ondertekend	Ja	Dialoog met hypotheeknemers	Ja	Uitsluiting en verkoop
ASR	Nederlandse hypotheek	Ja	Ja	Dialoog met hypotheeknemers	Ja	Uitsluiting en verkoop
BlackRock	Bedrijfsobligaties, liquiditeiten	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop
Cardano	LDI	Ja	Ja	Dialoog met tegenpartijen	Nvt	Uitsluiting en verkoop
Legal & General	staatsobligaties opkomende landen	Ja	Ja	Dialoog met obligatieuitgevers	Ja	Uitsluiting en verkoop
Northern Trust	Aandelen,	Ja	Ja	Allebei	Ja	Uitsluiting en verkoop

*Bron: Kempen, 2020. *In een due-diligenceonderzoek onderzoekt een beheerder de maatschappelijke aspecten van een beleggingsbeslissing, met speciale aandacht voor negatieve impacts.*

Goed ondernemingsbestuur in de beleggingsportefeuille

Pensioenfonds PostNL stimuleert binnen haar beleggingen goed ondernemingsbestuur:

- Als betrokken aandeelhouder via het uitbrengen van stemmen en het voeren van de dialoog met bedrijven waar het in belegt;
- door bedrijven met goed ondernemingsbestuur te belonen door er (meer) in te beleggen of minder te beleggen in bedrijven met een minder goed ondernemingsbestuur;
- specifiek binnen de vastgoedbeleggingen zich te richten op duurzame vastgoedbeleggingsfondsen.

Stemmen op aandeelhoudervergaderingen

Bij het stemmen staan langetermijnwaardecreatie en de thema's van het pensioenfonds, Gezondheid & Welzijn en Klimaat, centraal. Dit wil zeggen dat het pensioenfonds naast het aanzetten tot goed ondernemingsbestuur (bijvoorbeeld over het afleggen van verantwoording, bevorderen van transparantie of het voeren van een rechtvaardig beloningsbeleid), ook milieu- en klimaat, arbeidsomstandigheden en mensenrechten belangrijk vindt.

In onderstaande figuur staat hoe vaak het pensioenfonds haar stem heeft uitgebracht en hoe dit gedaan is. Zie voor details bijlage II.

Stemgedrag in 2020³

	Aantal	Percentage
TKPI World Equity Index SRI fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3.858	
Aantal keer voor management gestemd	3.556	92%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	302	8%
TKPI MM Long Term Investment Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	1.418	
Aantal keer voor management gestemd	1.312	93%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	106	7%
TKPI MM Equity Small Caps		
Aantal agendapunten om op te stemmen	3.571	
Aantal keer voor management gestemd	3.265	91%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	306	9%
TKPI MM Emerging Markets Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	1.770	
Aantal keer voor management gestemd	1.574	89%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	196	11%
TKPI MM Global Listed Index Real Estate fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	2.302	
Aantal keer voor management gestemd	2.192	95%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	110	5%
Northern Trust Europe Select SDG Index Fund		

³ Percentages kunnen door afronding niet optellen tot 100%.

Aantal agendapunten om op te stemmen	2.491	
Aantal keer voor management gestemd	2017	81%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	179	7%
Aantal keer niet gestemd	295	12%

In 2020 hebben de beheerders om diverse redenen tegen het management gestemd. De voornaamste hebben betrekking op overnamebeschermingsmechanismen, reorganisaties, vergoedingen van het management en de uitgifte van nieuwe aandelen. Daarnaast is vaker tegen voorstellen gestemd van andere aandeelhouders die een negatieve impact zouden hebben op de maatschappij en het milieu of die minder passend zijn bij goed ondernemingsbestuur.

Hieronder staan enkele voorbeelden beschreven waarin het pensioenfonds via de beheerders tegen het advies van het management van ondernemingen heeft gestemd.

- Op 3 juni 2020 is op de vergadering van Alphabet, Inc. het voorstel vanuit diverse aandeelhouders, inclusief het pensioenfonds zelf via de fiduciair vermogensbeheerder, om een risicocommissie voor mensenrechten op te richten ondersteund. Door voortdurende controverses bestaat er twijfel in hoeverre de bestaande bestuursstructuur van Alphabet volstaat voor een adequaat toezicht op risico's die de technologieën van de onderneming vormen voor de mensenrechten. Het voorstel kon rekenen op significante steun, maar werd niet aangenomen. Alphabet heeft sindsdien initiatieven ondernomen om aan het verzoek tegemoet te komen en stelt zich proactiever op.
- Pensioenfonds PostNL heeft op de vergadering van Equinix, Inc. op 18 juni 2020 gestemd voor het verstrekken van aanvullende informatie over politieke bijdragen, inclusief donaties aan beroepsverenigingen. Dit stelt aandeelhouders in staat de daaraan verbonden risico's beter te beoordelen.

Voeren van de dialoog door het pensioenfonds zelf

Het fonds gaat in gesprek met bedrijven waar (potentiële) negatieve impacts op goed ondernemingsbestuur zijn geïdentificeerd. Bijvoorbeeld een niet geschikt beloningsbeleid of beschermingsmechanismen tegen overnames. Het doel is om de negatieve impacts te beëindigen of de onderneming maatregelen te laten treffen om toekomstige incidenten te voorkomen.

Met Roche Holding AG, een van de grootste bedrijven in de farmaceutische industrie die toonaangevend is op het gebied van kankerbehandelingen, zijn in korte tijd twee trajecten gestart. De eerste betreft de agressieve commercie en de tweede de reactie op de COVID-uitbraak. Initieel werd contact met Roche gezocht omdat het bedrijf betrokken was bij omkoping van ambtenaren van het ministerie van Volksgezondheid in Irak. Het doel was binnen de organisatie passende stimulansen voor verkopers te introduceren, waaronder (financiële) langetermijndoelstellingen en niet-financiële doelstellingen. Daarnaast is meer aandacht besteed aan klantbetrokkenheid.

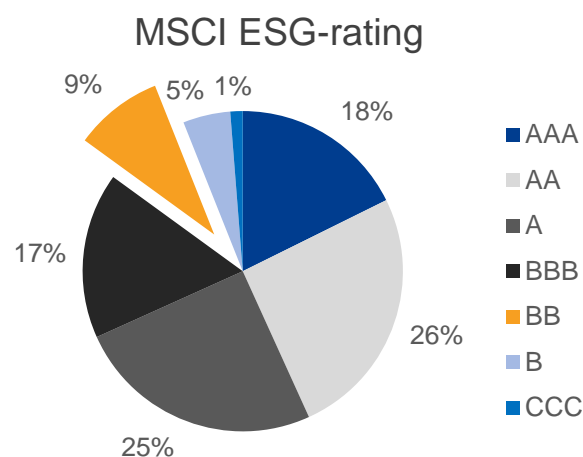
Hun betrokkenheid in het vergroten van de COVID-testcapaciteit was essentieel. Tegelijkertijd leverde dit ook reputatierisico op. Roche is de eigenaar van het recept van de lysisbuffer, een essentieel ingrediënt voor de COVID-testen. Via de dialoog is benadrukt met overheden samen te werken en het recept te delen, ofwel de maatschappelijke belangen voor de financiële belangen te stellen. Ook met oog op het voorkomen van negatieve nieuwsberichten. Roche stelde zich proactief op en werkte de maanden erna goed samen met overheden, zorgverleners, leveranciers en laboranten om de COVID-uitbraak te bestrijden.

Meer beleggen in landen en bedrijven met een goed ondernemingsbestuur

Binnen een aantal beleggingscategorieën hanteert het pensioenfonds een *best-in-class*-aanpak of gaat deze hanteren. Hiermee wordt alleen belegd in ondernemingen die goed scoren op maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarbij goed ondernemingsbestuur een belangrijk onderdeel is. De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB gebeurt op basis van ESG-ratings.

Alleen beleggen in landen of bedrijven met een minimale score op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen

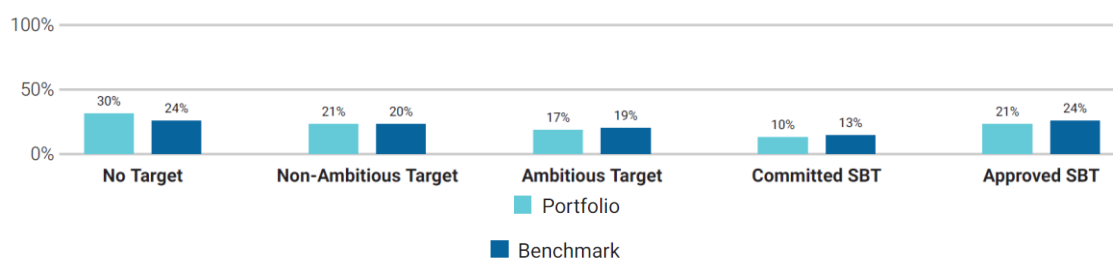
Ongeveer 1% van de portefeuille heeft de laagste ESG-rating (CCC). Pensioenfonds PostNL stuurt momenteel niet actief op ESG-ratings. De ESG-rating als MVB-indicator is belangrijke input voor de keuze van bedrijven om de dialoog mee te voeren.

Bron: MSCI, Kempen, 2020.

Bedrijven met een klimaatstrategie

Pensioenfonds PostNL is van mening dat een klimaatstrategie onderdeel is van goed ondernemingsbestuur. Ook draagt deze bij aan onze eigen klimaatdoelstellingen. Ongeveer 48% van onze beleggingen betreft bedrijven die een klimaatstrategie hebben met een expliciete 2°C committering (de zogenaamde 'Science Based Targets (SBT)'). En 31% van de beleggingen in de portefeuille is belegd in bedrijven zonder klimaatstrategie. Per situatie beoordeelt het fonds of dit een probleem is, niet ieder bedrijf draagt immers materieel bij aan het klimaatprobleem.

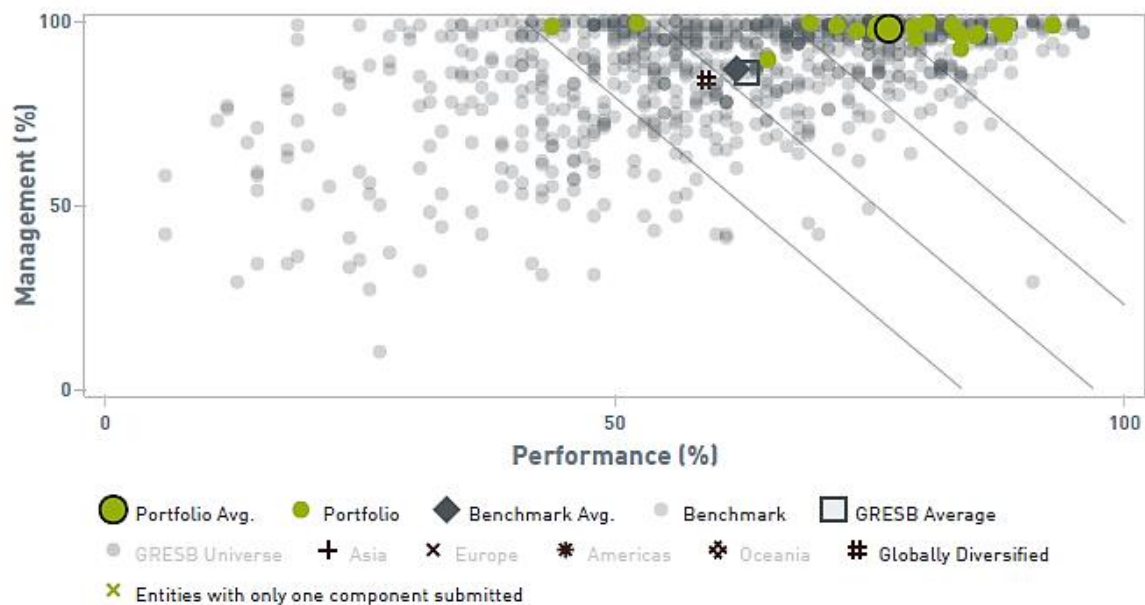
Bron: ISS, 2020.

Goed ondernemingsbestuur binnen de vastgoedbeleggingen

Op het gebied van goed ondernemingsbestuur geeft GRESB, zoals toegelicht in hoofdstuk 4, inzicht in hoe bijvoorbeeld de vermogensbeheerder of de lokale beheerder van een winkelcentrum, omgaat met milieu, sociale en governance aspecten. De gedachte is dat voor verdere verduurzaming van vastgoed het juiste beleid, gekwalificeerde mensen, transparantie, systemen en meetgegevens nodig zijn.

Pensioenfonds PostNL richt zich op vastgoedfondsen die een bovengemiddelde GRESB-score behalen of kunnen behalen. De score van ieder individueel fonds wordt vergeleken met de eigen *peer group*. Zo wordt maatschappelijk verantwoord beleggen integraal meegenomen bij investeringsbeslissingen.

De grafiek toont een overzicht van de score van de fondsen in de portefeuille ten opzichte van andere niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. De omcirkelde groene stip is de gemiddelde score van pensioenfonds PostNL. De kleine groene stippen representeren de fondsen in de portefeuille die deelnemen aan GRESB.

Bron: GRESB, 2020.

Ten opzichte van de benchmark haalt pensioenfonds PostNL een score die 14 punten hoger is. Dat is een sterke outperformance en een grotere outperformance dan in het jaar 2019 werd behaald. De outperformance van 14 punten in 2020 is één punt hoger dan in 2019. Met deze bovengemiddelde prestatie scoort het pensioenfonds vier uit vijf sterren: een zogenoemde GRESB Green Star. Dit betekent dat de portefeuille wereldwijd bij de beste 40% vastgoedfondsen hoort op het gebied van duurzaamheid.

In onderstaande tabel zijn de GRESB-scores van de vastgoedbeleggingsfondsen van het pensioenfonds weergegeven. Te zien is dat de vastgoedfondsen een goede score behalen. Als een beleggingsfonds een (te) lage score haalt, is dit reden voor het pensioenfonds de belegging te heroverwegen.

Beleggingsfonds*	GRESB Score 2020
Aberdeen Standard European	82
Aberdeen Standard UK Shopping Center Fund	83
American Core Realty Fund, LP	80
Amvest Residential Core Fund	84
Berskhire Multifamily Income Realty Fund	82
Bouwinvest Dutch Residential	88
CBRE Dutch Residential Fund	91
CBRE Dutch Retail Fund	88
CBRE European Industrial	91
CBRE Ibérica	92
CBRE Pan European Core Fund	83
Genesta Nordic Real Estate Fund II	84
GPT Wholesale Shopping Centre Fund	87
Hines Pan European Core	95
Invesco European Hotels	85
Invesco UK Residential	60
Morgan Stanley Prime Property Fund, LLC	81
Niam Nordic Core Plus II	72
Prologis European Logistics Fund,	86
Prologis Targeted US Logistics Fund, L.P.	67
Tishman Speyer European Core	87
Vesteda Residential Fund	88

* fondsen in liquidatie zijn buiten beschouwing gelaten

Bron: GRESB, 2020.

Bijlage I: Beleggingsportefeuille overzicht per eind 2020

OVERZICHT MANDATEN EN BELEGGINGSINSTELLINGEN PENSIOENFONDS POSTNL

BELEGGINGSCATEGORIE	MANDAAT EN VERMOGENSBEHEERDER / BELEGGINGSINSTELLING	OMVANG (X 1000)	PERCENTAGE VAN PORTEFEUILLE
Aandelen ontwikkeld Wereld	TKPI MM World Equity Index Fund	1.162.857	11,4%
	TKPI MM Long Term Investment Fund	555.257	5,5%
	TKPI MM Equity Small Caps Fund	430.435	4,2%
Aandelen ontwikkeld Europa	NT Europe Select SDG Index Fund	533.971	5,2%
Aandelen opkomend Wereld	TKPI MM Emerging Markets Fund	620.965	6,1%
OG genoteerd Wereld	TKPI MM Global Listed Index Real Estate Fund Unhedged	300.992	3%
Niet-genoteerd OG	TKPI Discretionair OG Noord-Amerika Mandaat	111.160	1,1%
	TKPI Discretionair OG Azië-Pacific Mandaat	24.273	0,2%
	TKPI European Real Estate Fund	480.487	4,7%
	TKPI MM Asian Real Estate Fund	351	0%
Hypothecaire leningen	Aegon Dutch Mortgage Fund	1.296.388	12,7%
	Aegon Dutch Mortgage Fund II	84.102	0,8%
	ASR NHG Fonds	234.890	2,3%
	ASR Non-NHG Fonds	458.497	4,5%
Bedrijfsobligaties	TKPI MM Credit Fund	689.312	6,8%
	iShares ESG Screened Eur Corporate Bond Index Fund	536.352	5,3%
	NNIP European Corporates-only Green Bond Mandate	233.193	2,3%
Hoogrentende bedrijven	TKPI MM High Yield Fund Unhedged	189.875	1,9%
Hoogrentende landen	TKPI MM Emerging Market Debt Fund USD	280.979	2,8%
	L&G ESG Emerging Markets Government Bond (Local Currency) Index Fund	274.621	2,7%
LDI-producten	Cardano Bonds en Swaps mandaat	1.526.287	14,9%
Geldmarkt middelen	Blackrock Inst. Euro Liquidity Premier	73.701	0,7%
	BlackRock ICS Euro Liquid Environmentally Aware Fund	32.513	0,3%
	JP Morgan Euro Liquidity Fund LVNAV	373	0%

Bijlage II: Meer informatie

Meer informatie over uitvoering van het stembeleid en de dialoog die de vermogensbeheerders van het pensioenfonds voeren

Northern Trust:

<https://www.northerntrust.com/netherlands/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>

<https://www.northerntrust.com/europe/about-us/corporate-social-responsibility/2019-csr-report>

Op deze websites is het stembeleid gepubliceerd en is een kwartaalrapport en jaarverslag van de engagementmanager voor de beleggingsfondsen van Northern Trust, Hermes, te vinden.

Kempen:

<https://www.kempen.com/nl/asset-management/responsible-investment>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd, inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

AegonAM (TKPI):

<https://www.aegonam.com/en/responsible-investing/>

Op deze website wordt het maatschappelijk verantwoord beleggen rapport van AegonAM 2020 weergegeven.

Bijlage III: Uitsluitingen per eind 2020

Controversiële wapens (clustermunitie, nucleaire wapens en anti-persoonsmijnen)

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Anhui Great Wall Military Industry Co	Hanwha Corp	Leidos Holdings
Aryt Industries	Hanwha Engineering & Construction	LIG Nex1 Co., Ltd.
Ashot - Ashkelon Industries	Honeywell International	Lockheed Martin
AVIBRAS INDUSTRIA AEROESPACIAL	Huntington Ingalls Industries	Motovilikha Plants JSC
Bharat Dynamics	Inner Mongolia North Heavy Industries Group	Nabha Power
Boeing Distribution Services	IMI Systems	National Presto Industries
BWX Technologies	Jacobs Engineering Group	Northrop Grumman Corp.
China Aerospace Science And Technology Corporation	Korea Aerospace Industries	NORTHROP GRUMMAN INNOVATION SYSTEMS, INC.
China North Industries Group Corporation	Larsen And Toubro Limited	NORTHROP GRUMMAN SYSTEMS CORPORATION
China North Industries Corporation	Larsen & Toubro Infotech	Poongsan
China Spacesat	L&T Finance	Poongsan holdings
Elbit Systems	L&T Infrastructure	Roketsan Roket Sanayi Ve Ticaret Anonim Sirketi
Fluor Corporation	L&T Shipbuilding	Serco Group
General Dynamics Corporation	L&T Technology Services Ltd	The Boeing Company
HANWHA AEROSPACE CO.		

Global Compact Fail (corruptie en schendingen arbeids-, mensenrechten en milieu)

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Barrick Gold	JBS	PT Indonesia Asahan Aluminium
Bayer	Jiangxi Copper Co.	Southern Copper Corporation
Coal India	MMC FINANCE Ltd.	The GEO Group
Construtora Norberto Odebrecht S.A.	NTPC LIMITED	TIGER BRANDS LIMITED
Corecivic	OCP	Tokyo Electric Power Company
Energy Transfer Operating, L.P.	Odebrecht Finance	Vale
Energy Transfer Partners LP	PETROBRAS	Vedanta Limited
Freeport-McMoRan	Petrochina Company	Vedanta Resources PLC
GMK Noril'skiy nikel' PAO	PETROLEOS DEL PERU - PETROPERU S.A.	Wal-Mart
Grupo Mexico	PETROLEOS MEXICANOS	Zijin Mining Group Co.

Tabak

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
22ND CENTURY GROUP, INC.	IMPERIAL BRANDS PLC	Slantse Stara Zagora Tabak AD
A1 Group Inc	Indonesian Tobacco Tbk PT	Smokefree Innotec Inc
AL-EQBAL INVESTMENT COMPANY PLC	ITC LIMITED	Smooore International Holdings Ltd
Altria Group, Inc.	JAPAN TOBACCO INC.	Societe Ivoirienne des Tabacs SA
B.A.T CAPITAL CORPORATION	Jerusalem Cigarette Co Ltd	STG Global Finance B.V.
B.A.T. INTERNATIONAL FINANCE P.L.C.	JT International Financial Services B.V.	Swedish Match AB
B.A.T. Netherlands Finance B.V.	Karelia Tobacco Company Inc SA	Tanzania Cigarette Company Ltd
BADECO ADRIA d.d. Sarajevo	Khyber Tobacco Company Ltd	THE WEST INDIAN TOBACCO COMPANY LIMITED
BRITISH AMERICAN TOBACCO (MALAYSIA) BERHAD	KT&G Corporation	TSL Ltd
BRITISH AMERICAN TOBACCO BANGLADESH CO. LTD.	MEDIGREEN HOLDINGS CORPORATION	TURNING POINT BRANDS, INC.
British American Tobacco Kenya plc	Nicotiana BT Holding AD	Tutunski Kombinat AD Prilep
BRITISH AMERICAN TOBACCO P.L.C.	NTC Industries Ltd	Union Investment Corp. P.L.C.
British American Tobacco Uganda	Old Holdco, Inc.	Union Tobacco and Cigarette Industries Company PSC
British American Tobacco Zimbabwe (Holdings) Ltd	Pakistan Tobacco Company Ltd	UNIVERSAL CORPORATION
Bulgartabac holding AD	PHILIP MORRIS (PAKISTAN) LTD	Vapor Group Inc
CEYLON TOBACCO COMPANY PLC	Philip Morris CR as	Vapor Hub International Inc
China Boton Group Company Limited	Philip Morris International Inc.	VECTOR GROUP LTD.
Coka Duvanska Industrija ad Coka	Philip Morris Operations a.d. Nis	VPR Brands LP
CONG TY CO PHAN NGAN SON	PT Bentoel International Investama Tbk	VST INDUSTRIES LIMITED
CTO Public Company Ltd	PT Gudang Garam Tbk	Wee-Cig International Corp
Duvanska industrija ad Bujanovac	PT Hanjaya Mandala Sampoerna Tbk	Wismilak Inti Makmur Tbk
Eastern Company SAE	Reynolds American Inc.	
Fyolo Technology Corp	RLX Technology Inc	
GILLA INC.	SCANDINAVIAN TOBACCO GROUP A/S	
GODFREY PHILLIPS INDIA LIMITED	SCHWEITZER-MAUDUIT INTERNATIONAL, INC.	
Golden Tobacco Ltd	SHANGHAI INDUSTRIAL HOLDINGS LIMITED	
Gotse Delchev Tabac AD	Shumen Tabac AD	

HUABAO INTERNATIONAL HOLDINGS LIMITED	SILA HOLDING Plc	THE WEST INDIAN TOBACCO COMPANY LIMITED
IMPERIAL BRANDS FINANCE PLC	Sinnar Bidi Udyog Ltd	

Olie en teerzanden (controversiële oliewinning)

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Petroteq Energy, Inc.	BlackPearl Resources, Inc.	Harvest Operations Corp.
Strata Power Corp.	Trans Mountain Corp.	PC Financial Partnership
Sunshine Oilsands Ltd.	Pengrowth Energy Corporation	Suncor Energy Inc.
MEG Energy Corp.	Cenovus Energy Inc.	Inter Pipeline Ltd.
Athabasca Oil Corporation	Canadian Natural Resources Limited	Husky Energy Inc.

Kolenmijnen

Bedrijf	Bedrijf	Bedrijf
Agritrade Resources Limited	Hallador Energy Company	PT Dian Swastatika Sentosa Tbk
Alliance Holdings GP LP	Huolinhe Opencut Coal Industry Corp. Ltd. of Inner Mongolia	PT Golden Eagle Energy TBK
Alliance Resource Operating Partners LP	Indika Energy Capital II Pte Ltd.	PT Golden Energy Mines TBK
Alliance Resource Partners LP	Indika Energy Capital III Pte Ltd.	PT Harum Energy TBK
Anhui Hengyuan Coal Industry & Electricity Power Co., Ltd.	Indo Energy Finance BV	PT Indika Energy Tbk
Arch Resources, Inc.	Indo Energy Finance II BV	PT Indo Tambangraya Megah Tbk
Banpu Public Co. Ltd.	Indo Integrated Energy BV	PT Indonesia Asahan Aluminium (Persero)
Beijing Haohua Energy Resource Co., Ltd.	Inner Mongolia Yitai Coal Co., Ltd.	PT Trada Alam Minera Tbk
Bisichi Plc	Jizhong Energy Resources Co., Ltd.	RAG-Stiftung
Bumi Investment Pte Ltd.	Kuzbasskaya Toplivnaya Kompaniya PJSC	Rhino Resource Partners LP
China Coal Energy Company Limited	KyungDong Invest Co., Ltd.	Sadovaya Group
China Coal Xinji Energy Co., Ltd.	Lubelski Wegiel BOGDANKA SA	Sakari Resources Ltd.
China Qinfa Group Ltd.	MC Mining Limited	Semirara Mining & Power Corp.
China Shenhua Energy Company Limited	Mercator Limited	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
China Shenhua Overseas Capital Co., Ltd.	Mitsui Matsushima Holdings Co., Ltd.	Shanghai Datun Energy Resources Co., Ltd.

Cloud Peak Energy Inc.	Murray Energy Corporation	Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.
Cloud Peak Energy Resources LLC	NACCO Industries, Inc.	Southern Kuzbass Coal Co. PJSC
Coal India Ltd.	New Hope Corporation Limited	The Lanna Resources Public Co., Ltd.
CONSOL Energy Inc.	New World Resources plc	Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
Datong Coal Industry Co., Ltd.	Peabody Energy Australia PCI Pty Ltd.	Wescoal Holdings Ltd.
DMCI Holdings, Inc.	Peabody Energy Corporation	Westmoreland Coal Co.
Eterna Capital Pte Ltd.	PT ABM Investama TBK	Westmoreland Resource Partners LP
Exxaro Resources Ltd.	PT Adaro Energy Tbk	Whitehaven Coal Limited
Feishang Anthracite Resources Ltd.	PT Adaro Indonesia	Wollongong Coal Limited
Foresight Energy LLC	PT Alfa Energi Investama	Yancoal Australia Ltd.
Foresight Energy LP	PT Bayan Resources Tbk	Yancoal International Resources Development Co., Ltd.
Gansu Jingyuan Coal Industry & Electricity Power Co., Ltd.	PT Berau Coal Energy	Yang Quan Coal Industry (Group) Co., Ltd.
Guizhou Panjiang Refined Coal Co., Ltd.	PT Bukit Asam Tbk	Yanzhou Coal Mining Co., Ltd.
Gujarat Mineral Development Corporation Limited	PT Bumi Resources Tbk	Zhengzhou Coal Industry & Electric Power Co., Ltd.

Landen (inclusief sanctielijst)

Land	Land	Land
Belarus	Libya	Sudan
Central African Republic	Myanmar	Syria
Dem. Republic Congo	North Korea	Venezuela
Iran	Russia	Zimbabwe
Iraq	Somalia	
Lebanon	South Sudan	